

INTERJÚ

„A legnagyobb eredményünk a rendészettudományi kutatások feltételeinek a megteremtése”

Interjú Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy úrral

‘Our greatest achievement is the creation and establishing of
all the conditions for law enforcement research’

Interview with Dr. Frigyes Janza retired police major general

Tóth Nikolett Ágnes

Dr. PhD, egyetemi docens, kollégiumvezető, rendőr alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem
toth.nikolett@uni-nke.hu

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2024. 03. 25. Elfogadás: 2024. 04. 06.

Absztrakt

Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy, címzetes egyetemi tanár, BM oktatási főszemlélő, a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) alapító főtárgya, jelenleg elnökségi tagja. Janza Frigyes éppen ötvenhárom évvel ezelőtt kezdte a belügyi pályáját, pontosan akkor, amikor megalakult a Rendőrtisztviselői Főiskola.

Abstract

Dr. Frigyes Janza retired police major general, honorary university professor, BM chief education inspector, founding secretary general of the Hungarian Police Science Association (MRTT), currently a member of the board. Frigyes Janza started his career in internal affairs exactly fifty-three years ago, exactly when the Police Officer College was founded.

Vezérőrnagy úr, mi előzte meg az MRTT alapítását? Hogyan született meg a gondolat?

Két mottót idézek, amelyet fontosnak tartok, mielőtt a kérdést megválaszolnám. Az egyiket a *Kis hercegből*: „*Két-három hernyót el kell túrnöm, ha meg akarom ismerni a pillangókat.*” A másikat a Dalai lámától: „*Függetlenül attól, hogy hívők vagyunk-e vagy agnosztikusok, hiszünk-e Istenben vagy a karmában, az erkölcsi etika olyan kódex, amelyet mindenki követhet.*” E két gondolat, a célhoz vezető út rögzőségének elfogadása, és a tudomány kikezdehetetlen tisztessége feletti örökös vezérelte a tevékenységemet.

Amikor húsz évvel ezelőtt megalakult a Magyar Rendészettudományi Társaság, a Rendőrtisztviselői Főiskola lett a befogadó intézménye, Blaskó Béla akkori főigazgató támogatásával. Úgy éreztem, nem lehet létrehozni a társaságot a korábbi miniszter Pintér Sándor és az utódja, Lamperth Mónika beleegyezése nélkül. Egyértelművé vált, hogy a befogadó intézmény vezetője nem lehet az elnöke a társaságnak, így Korinek László (korábbi rendészeti helyettes államtitkár) lett az elnök, aki akkor a Belügyi Szemle főszerkesztője volt, Blaskó Béla pedig az alelnök. Mindketten a mai napig ugyanazt a tisztséget viselik. Alelnökök lettek még Felkai László és Finszter Géza urak. Én lettem a főtárgya.

A rendészettudomány történetéről is megosztok néhány gondolatot. 1998-ban, amikor a Belügyminisztériumban oktatási főosztályvezető voltam, felmerült a főiskola másik intézményhez való csatlakozásának kérdése, egy fúzió lehetősége a Rendőrtisztviselői Főiskola és az Államigazgatási Főiskola között. Szóba került az is, hogy a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és a Rendőrtisztviselői Főiskola összeolvadása valósuljon meg. Ekkor leírtam egy hat pontból álló

feltételrendszer, amely a tudományos megalapozás megteremtéséhez volt szükséges. Már akkor is azt gondoltam, hogy addig nem lehet beszélni tudományról, amíg annak nincs egyetemi kimenete (diszciplínája), fontosnak tartottam, hogy doktori iskola is létrejöjjön. Tudományos folyóíratra is szükség volt, végül saját lapja lett a Rendőrtiszti Főiskolának, a Magyar Rendészet. Az akadémiai befogadás, a MAB akkreditáció és a társadalmi megalapozás is szükséges volt. Így indultunk, ezekkel a tervekkel.

Másik oldalról is érlelődött a rendészettudomány megalapozása, ennek érdekében 2003-ban rendeztünk egy konferenciát a főiskolán. Bodonyi Ilona és Virányi Gergely is foglalkozott a rendészettudomány kutatásával. A bolognai folyamat elemei már érlelődtek akkor, s a főiskola is indíthatott MA szakot, így nem valósult meg egyik fúziós elképzelés sem.

A rendészettudomány elismertetése volt a legfontosabb ebben az időben. A Kanadában élt Szabó Dénes professzor sokat járt Magyarországon, publikált, beszámolt a nemzetközi trendekről. Szabó András akadémikus pedig felkérésemre tanulmányt írt a rendészettudományról, amelyet 2003 őszén az Akadémián föl is olvasott. Ekkor létrejött a Rendészettudományi Bizottság az MTA-n. A későbbiek során is szükségünk volt arra a szellemi többletre, amivel Szabó András rendelkezett. Katona Géza professzor is támogatónk volt Déri Pállal, a Belügyi Szemle egykori főszerkesztőjével karöltve.

A rendészettudomány fogalma, kutatása hogyan változott az évek során?

Fontos előzményként említhető, hogy volt egy kutatóintézete a Rendőrtiszti Főiskolának, amely irányító struktúráként, húsz évvel ezelőtt beolvadt az Adyligeten megalakult BM Vezetőképző, Továbbképző és Kutató Intézetbe. A tényleges kutatás azonban elengedhetetlenül szükséges a rendészettudományban, ennek lett színtere az MRTT.

A társaság céljaiként az alábbiak szerepeltek az alapító okiratunkban: a rendészettudománnyal és a rendészettel kapcsolatos tudományos ismeretek fejlesztése, az egyes rendészeti problémák tudományos vizsgálata; a rendészettel összefüggő és más kapcsolódó szakterületek iránt érdeklődő, azokkal tudományos igénnyel foglalkozó vagy foglalkozni kívánó állampolgárok összefogása; a rendészettudomány fejlődésének szolgálata; a tudományos eredmények gyakorlatban való alkalmazásának segítése; megfelelő fórum biztosítása a társaság tagjai részére ismereteik bővítésére, kutatásaik segítésére, szakmai eredményeik terjesztésére, publikálására, szakmai színvonaluk emelésére, továbbá érdekeik védelmére; a magyar rendészettudományi élet hagyományainak felkutatása, ápolása, a szakmai egység és az együvé tartozás érzésének, gyakorlatának erősítése.

Az alapítás többkörös folyamatában fontosnak tartottam azt, hogy minél több tagja legyen az MRTT-nek. Az alapításkor 113 fővel, a bírósági bejegyzéskor közel kétszáz taggal alakultunk meg. Minden komoly érdeklődőt felvettünk a tagjaink sorába, nemcsak a tudományban jártas kollégákat. Azt vártam az alakulás-kor, hogy egy olyan tudományos csatornát nyitunk ki, amelyik megadja nekünk a lehetőséget arra, hogy olyan kérdéseket vitassunk meg, amelyeket – a rendészettudomány jellegéből fakadóan – a szolgálatban nem tudunk megbeszélni. Fontos volt egy új fórumot is megnyitni, ahol a nemzetközi gyakorlatokat ismertetni lehetett. Úgynevezett „Visegrádi Estéket” szerveztünk, ide politikusokat is meghívtunk, hogy a rendészettel kapcsolatos gondolataikat megosszák velünk.

A rendészettudomány fogalma folyamatosan csiszolódik, nincs egzakt fogalma. (Egy ítélkező bírón egyszer számonkérték a pornográfia fogalmát. A bíró erre megjegyezte: nem ismerem a pontos fogalmát, de felismerem, ha látom.) A hazai kutatás ezen a tudományterületen hihetetlen módon felgyorsult, ami egyértelműen a főiskola egyetemmé válásához köthető. Azok az alapművek már elkészültek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy tovább lehessen fejlődni ebben a tudományban. A rendészet hatósági tevékenységével kapcsolatos terület nem igazán kimunkált még, és olyan dinamikával változik a társadalmi élet körülöttünk, amelyre reagálni szükséges.

Mi tart a legnagyobb eredménynek?

Az elmúlt húsz évben az úgynevezett társadalmi játékszabályokat mindig betartotta a társaság, fegyelmi eljárásunk sem volt. A legnagyobb eredménye az MRTT-nek a rendészettudományi kutatások elindítása, ami természetesen még jobban ki fog teljesedni, de ma már megállíthatatlanul halad tovább ez a folyamat.

Elnökségi tagként hogyan gondolkodik az MRTT jövőjéről?

Az MRTT és általában a rendészettudomány jövője a rendészet globális változásaihoz igazodóan alakul. Mivel világméretű változások vannak az államok és a magánbirodalmak viszonyában, fel kell készülnünk ennek a folyamatnak a megértésére, és javaslatokat kell megfogalmaznunk e minden hatalmi kérdést eldöntő viszonyrendszer alakítására. A hatalmi struktúra megváltozik, különösen a digitális fejlődés indukál új hatalmi kompetenciákat. A változás lesz a norma. Kockázatok, és ezen belül nem szándékolt következmények sokaságával kell szembenéznünk. Az energetikai és informatikai biztonság lesz minden további biztonság alapja. Az erőszak digitalizálódik, folytatódik az állami hatalom privatizációja és automatizálása. Ezek a folyamatok lényeges változásokat

generálnak a rendészet alapfunkciói – az állami erőszak, a megfigyelés és az érzékeléskontroll – viszonyában, jellegében és felhatalmazottságában, végső soron a szabályozottságában is. Egyre inkább el fognak különülni egymástól a klasszikus szolgálati ágak, egyre több kontroll-tevékenység integrálódik a rendőri toposzba, egyre inkább haladunk a specializáció irányába. Egyre több, speciális szakterületet uraló szakértő rendőrtisztre lesz szükségünk, egyre több, eddig civilnek gondolt ellenőrzési tevékenység fog rendőri jelleget ölteni.

Ami az MRTT-t illeti, úgy gondolom, hogy miután rendészettel foglalkozunk, indokolt, hogy a végrehajtó hatalom olyan elhelyezést biztosítson nekünk, amely a jelenlegi kartól és egyetemtől függetlenül tud működni. Ha a végrehajtó hatalom az egyesületünknek csak kiegészítő – klasszikus NGO – szerepet szán, akkor létre kell hoznia egy önálló Rendészeti Kutatóintézetet. Amikor 15 évig tartó főtitkári megbízatásomról lemondtam, hogy teret engedjek a fiatalabbaknak, továbbra is elnökségi tag maradtam, hogy még szolgálhassam a rendészettudomány ügyét. Ezért nagyon fontosnak tartom a generációk közötti harmonikus együttműködést, hogy ismerjük a legújabb rendészeti gyakorlatokat, és fejlesszük az elméleti, valamint a gyakorlati kutatásokat. A rendészettudományhoz tartozó érdeklődési kört ki kell terjeszteni a devianciák és az állami kényszerítés teljes területére. Erősíteni kell az önkormányzatok rendészeti potenciáját. Szükség van úgynevezett rendészetmérnökségre, amely javaslatot tesz majd olyan szabályok felállítására, amelyek segítik az együttélést. A közrend és a közbiztonság fogalmi rendszere a valóságos térre nézve alakult ki. Meg kell teremtenünk a virtuális tér rendészeti nyelvezetét és rendészet cselekvési kereteit. A szabadságunk nem függhet valakinek vagy valaminek a kódjától.

A rendészettudománynak a kollégák szakmai tapasztalataira nagy hangsúlyt kell fektetnie a jövőben. A tudományszervezésben dolgozó kollégák feladata pedig az, hogy kidolgozzanak olyan rendszereket, amelyek ezeket a javaslatokat becsatornázzák a rendészettudományi kutatásokon keresztül a gyakorlatba.

Felnőtt a „gyermekünk”, 20 éves lett az MRTT. Köszöntjük a felnőttek világában. Lassan ideje a „családalapításban” is gondolkodni. Legyen gyermekünk egy hároméves kutatás, amely az Alaptörvényre, a sarkalatos és ágazati törvényekre, valamint a védelmi és biztonsági stratégiákra támaszkodva, tekintettel a „kórelőzményekre”, tudományos igényességgel felméri a „jelen állapotot”, meghatározza a „diagnózist” és javallatokat fogalmaz meg a „terápiát” és a fejlesztéseket illetően. Nevezhetjük ezt akár rendészeti stratégiának is. Remélem, hogy ehhez az utódnemzéshez megkapjuk a végrehajtó hatalom támogatását, valamilyen tudományos „CSOK” formájában is.

Köszönöm az együtt töltött éveket.

Élj sokáig MRTT!

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Tóth N. Á. (2024). „A legnagyobb eredményünk a rendészettudományi kutatások feltételeinek a megteremtése” – interjú Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy úrral. *Belügyi Szemle*, 72(5), 929–934. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i5.pp929-934>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Tóth Nikolett Ágnes, aki a toth.nikolett@uni-nke.hu e-mail címen érhető el.